

DOI: 10.59560/18291155-2024.1-9

ԱՇՈՏ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Իրավաբանական գիտությունների
դոկտոր, պրոֆեսոր

ԳՈՌ ԵՆԳԻԲԱՐՅԱՆ

Իրավաբանական գիտությունների
թեկնածու, դոցենտ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ
ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ
ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՏԵՔՍՈՒՄ**

Ամփոփագիր

Հոդվածում քննարկվում է Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության իրավական ապահովման հիմնախնդիրը սահմանադրական կարգավորումների համատեքստում: Հեղինակը ներկայացնում է որոշ հիմնական օրենքներ, որոնք մտնում են ազգային անվտանգության ոլորտում ձևավորված օրենսդրական համակարգի մեջ՝ ընդգծելով Սահմանադրության դերն այդ համակարգում և ներկայացնելով այն որպես գլխավոր իրավական փաստաթուղթ երկրի անվտանգությունն ապահովող իրավական ակտերի աստիճանակարգային (հիերարխիկ) սանդղակում:

Հեղինակի դիտարկումներով անձի, հասարակության և պետության համար վտանգներն ու սպառնալիքներն առկա են մշտապես, ուստի նրանց համար անվտանգությունը վտանգներից մշտապես պաշտպանվածության վիճակն է: Ընդ որում, պետք է նկատի ունենալ, որ դա ոչ թե պասիվ, այլ ակտիվ վիճակ է: Այսինքն՝ վիճակ, որը բնութագրվում է այնպիսի ակտիվ գործողություններով, որոնք ապահովում են անձի, հասարակության և պետության առաջընթաց զարգացումը հասարակական կյանքի բոլոր ոլորտներում: Արդյունքում՝ ազգային անվտանգության համակարգը ձեռք է բերում բարդ կառուցվածք, որում կարելի է առանձնացնել բաղկացուցիչ մասեր, ենթահամակարգեր: Վերջիններիս

1(113)2024

◆ ՏԵՂԵԿՎԳԻՐ

◆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆ

շարքում հեղինակն առանձնացրել է իրավական ապահովման (անվտանգության) համակարգը և եզրակացրել, որ չնայած ոլորտում կատարված ծավալուն աշխատանքին, ազգային անվտանգության սահմանադրաիրավական դաշտն ունի առավել ամբողջական և համակարգված դարձնելու անհրաժեշտություն, ինչին մեծապես կնպաստի «Հայաստանի Հանրապետության անվտանգության մասին» օրենքի ընդունումը:

Հիմնաբառեր. անվտանգություն, ազգային անվտանգություն, Սահմանադրություն, իրավական անվտանգություն, վտանգ, սպառնալիք:

Հասարակության մեջ «անվտանգությունն» ընկալվում է որպես ապահովություն, անվնասություն, անվտանգավորություն, կարճ ասած՝ վտանգի բացակայություն, և կիրառվում է ինչպես բնական (աղետներ, երկրաշարժեր և այլն), այնպես էլ սոցիալական (հակամարտություն, արտադրություն, ճանապարհային երթևեկություն և այլն) իրողությունների և գործընթացների նկատմամբ:

Կա նաև «անվտանգություն» հասկացության բովանդակային առումով համընկնող այլ ըմբռնում: Դա այն է, որ անվտանգությունն ունի սոցիալական ծագման ցանկացած օբյեկտի գոյության և կայուն զարգացման հուսալիության նշանակություն, որն ի հայտ է բերվում և գնահատվում սոցիալական սուբյեկտների կողմից¹: Այստեղից՝ այն հետևությունը, որ անվտանգության մակարդակը մեծ չափով պայմանավորված է այդ սուբյեկտների (անձի, հասարակության, պետության) զարգացման, նրանց կողմից արտաքին և ներքին սպառնալիքների, վտանգ պարունակող հանգամանքների, իրողությունների գիտակցման աստիճանով:

Անվտանգությունը, եթե ելնելու լինենք բառի բուն իմաստից, նշանակում է վիճակ (կացություն), որի ժամանակ վտանգ չի սպառնում: Լայն առումով, սակայն, մարդկանց, հասարակության և պետության համար անվտանգությունը չի նշանակում վտանգի բացակայություն, քանզի հայտնի է, որ կյանքն առհասարակ լի է վտանգներով: Այդպես է եղել բոլոր ժամանակներում, այդպես է նաև այսօր: Եթե չկա ուղղակի վտանգ, ապա դա բնավ չի նշանակում, թե չկա վտանգի սպառնալիք: Ահա դրա գիտակցումն է, որ համախմբում է մարդկանց, պետություններին, միջազգային հանրությանը՝ պատրաստ լինել դիմակայելու ցանկացած սպառնալիքի: Օրինակ՝ առկա է մոլորակի գլոբալ տաքացման վտանգի սպառնալիքը, և միջազգային հանրությունն ի դեմս ՄԱԿ-ի միջոցներ է

¹ Стел Государственная тайна и ее защита в Российской Федерации / Под общ. ред. Вуса М.А. и Федорова А.В. - СПб, 2007, էջ 44:

որոնում այն չեզոքացնելու համար: Նույնը վերաբերում է մոլորակը շրջափակող օզոնային շերտի քայքայման կանխարգելմանն ուղղված քայլերին: Մարդկությանն այսօրվանից մտահոգում է հեռանկարում խմելու ջրի և կենսապահովման այլ միջոցների պաշարների սպառման վտանգը, ինչն ուղղակիորեն շոշափում է ցանկացած ազգի, հասարակության և պետության ամենամանրագույն շահերը:

Ասվածն ուղղակիորեն վերաբերում է նաև հայ իրականությանը, ինչը, ըստ էության, ամրագրված է 2007 թ. փետրվարի 7-ին ընդունված «Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության ռազմավարության» մեջ (գլուխ 4-րդ), որտեղ ներգրավվածությունը միջազգային գործընթացներին, մասնակցությունը համընդհանուր համաշխարհային ծրագրերին դիտվում են որպես ՀՀ անվտանգության կարևորագույն գործոններ: Հայաստանի միջազգային ներգրավվածությանն է նվիրված նաև 2020 թ. ընդունված «Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության ռազմավարության» 5-րդ գլուխը՝ «Խաղաղությունը և միջազգային փոխգործակցության ամրապնդումը»:

Անվտանգությունը մարդկանց, սոցիալական համակարգերի, այդ թվում պետությունների համար ավելի շուտ ոչ թե վտանգի բացակայության վիճակն է, այլ վտանգներից պաշտպանվածության վիճակը: Ընդ որում, պետք է նկատի ունենալ, որ դա ոչ թե պասիվ, այլ ակտիվ վիճակ է: Այսինքն՝ վիճակ, որը բնութագրվում է այնպիսի ակտիվ գործողություններով, որոնք ապահովում են անձի, հասարակության և պետության առաջընթաց զարգացումը: Անվտանգությունն այդ զարգացման կարևորագույն խթաններից մեկն է: Անվտանգության ոլորտի ռուս գիտնական Լ.Ի. Շերշնևն իր հոդվածում գրում է. «Անվտանգությունը ինքնանպատակ չէ, այն ծառայում է անվտանգ զարգացման հեռահար հեռանկարներին՝ ուղղված պետության կառուցողական ձգտումներին»¹:

Այստեղից էլ՝ «անվտանգություն» հասկացության բազմաբովանդակ էությունը, որը որպես բաղկացուցիչներ ներառում է ամենատարբեր ոլորտներ՝ սոցիալական, տնտեսական, հասարակական, ռազմական և այլն: Ազգային անվտանգության հուսալիությունն այդ ոլորտների հուսալիության երաշխավորն է:

Ազգային անվտանգությունը անձի, հասարակության և պետության փոխկապակցված շահերի ամբողջությունն է: Հնարավոր չէ պատկերացնել անձի անվտանգությունն առանց պետական և հասարակական անվտան-

¹ См. у Шершнева Л.И. Об основах концепции национальной безопасности России // Информационный сборник "Безопасность", 1996, N 1-2:

գույթան: Եվ չի կարող անվտանգ լինել այն պետությունը, որտեղ վտանգված են անձը, նրա իրավունքներն ու ազատությունները: Այսինքն, միանգամայն արդարացի կլինի պնդելու այն թեզը, ըստ որի՝ առանց ազգային անվտանգության հիմնախնդիրների ապահովման հնարավոր չէ խոսել մարդու իրավունքներից և ընդհանրապես ժողովրդավարության զարգացումից:

Մյուս կողմից՝ անձի, հասարակության և պետության անվտանգության աստիճանը մեծապես կախված է պետական և հասարակական բոլոր կառույցների (տնտեսական, քաղաքական, սոցիալական, իրավական, տեղեկատվական և այլն) գործունեությունից: Արդյունքում ազգային անվտանգության համակարգը ձեռք է բերում բարդ կառուցվածք, որում կարելի է առանձնացնել բաղկացուցիչ մասեր, ենթահամակարգեր: Լայն ընդգրկման շնորհիվ դրանք նույնպես հաճախ դիտվում են որպես առանձին համակարգեր: Անդրադառնանք դրանցից մեկին՝ իրավական անվտանգությանը և դրա հիմնարար մասին՝ սահմանադրաիրավական կարգավորումներին:

«Սահմանադրության մեջ թեև «ազգային անվտանգություն» եզրույթը չի օգտագործվում, այնուամենայնիվ, հենց Սահմանադրությունը պետք է համարել հիմնարար փաստաթուղթը երկրի ազգային անվտանգությունն ապահովող իրավական ակտերի աստիճանակարգային (հիերարխիկ) սանդղակում, քանի որ սահմանադրական կարգավորումների համակարգային բովանդակությունից է բխում հետևյալը՝

- ա) այն կոչված է արտացոլելու անհատի, հասարակության և պետության փոխհարաբերությունների իրավական հատկանիշները,
- բ) կարող է դիտարկվել որպես այդ փոխհարաբերությունների կարգավորման և անհատի, հասարակության ու պետության անվտանգության ապահովման նորմատիվային-իրավական հիմք,
- գ) կարող է հավասարակշռել հասարակության բոլոր խմբերի օրինական շահերի պաշտպանությունը և առանձնահատուկ նշածող հանդիսանալ իշխանության ու մարդու իրավունքների և ազատությունների միջև, որի դեպքում միայն հնարավոր է անհատի, հասարակության և պետության սահմանադրորեն երաշխավորված անվտանգությունը,
- դ) որպես պետության հիմնական օրենք և բարձրագույն իրավաբանական ուժով օժտված ակտ, այն կոչված է հաղթահարելու հասարակության սոցիալական հակասությունները, քաղաքական ուժերի շահերի հակադրությունները իրավական գործիքակազմով:

Դժվար չէ նկատել Սահմանադրության առանցքային դերն ու նշանակությունը անհատի, հասարակության և պետության անվտանգության

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՎԱԿԱՆ ՂԱՏԱՐԱՆ 1(113)2024

ապահովման իրավական միջոցների համակարգում: Այստեղ է, որ անվտանգությունը ձեռք է բերում սահմանադրականության հատկանիշներ և վերածվում սահմանադրական իրավունքի կարգավորման առարկայի: Այս հանգամանքով պայմանավորված՝ մարդու և քաղաքացու իրավունքները մղվում են առաջին պլան և դառնում սահմանադրական իրավունքի կարևորագույն գործոն: Պատահական չէ Սահմանադրության 3-րդ հոդվածի հոչակագրային դրույթը, ըստ որի. «Հանրային իշխանությունը սահմանափակված է մարդու և քաղաքացու հիմնական իրավունքներով և ազատություններով՝ որպես անմիջականորեն գործող իրավունք»:

Միաժամանակ, հատկանշական է, որ ՀՀ ազգային անվտանգության ռազմավարությունը մարդու իրավունքների գերակայության, քաղաքացիների անվտանգության և բարեկեցիկ կյանքի ապահովումը հոչակում է որպես ազգային շահ (մաս 3-րդ, «ՀՀ ազգային շահերը»):

ՀՀ Սահմանադրությունը դարձել է անվտանգության սուբյեկտների միջև ծագող սահմանադրաիրավական և այլ հարաբերությունների յուրօրինակ հայելի: «Անվտանգության սուբյեկտներ» եզրույթի բովանդակության ներքո անհրաժեշտ է ընկալել հետևյալ սուբյեկտների կազմը՝ անձ, հասարակություն և պետություն: Մասնագիտական գրականության մեջ միասնական պատկերացում կա հետևյալի մասին, որ Սահմանադրության հիմնական դրույթներն ամբողջության մեջ բավարար կարող են դիտվել եռամիասնության այդ կողմերի՝ անձի, հասարակության և պետության անվտանգության իրավական ապահովման խնդիրները լուծելու համար: Հենց դրանով էլ պայմանավորված՝ ՀՀ ազգային անվտանգության ոլորտում ձևավորվել են օրենսդրական և իրավական այլ համակարգեր:

Ազգային անվտանգության ոլորտում ձևավորված օրենսդրական համակարգի կարևորագույն օրենքներից են՝ «Պետական գաղտնիքի մասին», «Պաշտպանության մասին», «Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին», «Ռազմական դրության իրավական ռեժիմի մասին», «Արտակարգ դրության իրավական ռեժիմի մասին», «Քաղաքացիական պաշտպանության մասին», «Ազգային անվտանգության մարմինների մասին», «Քաղաքացիական պաշտպանության զորքերի մասին» օրենքները և այլն:

Կարծում ենք՝ օրենքների անվանումներն արդեն իսկ վկայում են իրենց սահմանադրական ծագումնաբանության մասին: Մասնավորապես, «Պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքը, օրինակ, անմիջականորեն բխում է Սահմանադրության «Զինված ուժերը և պաշտպանությունը» 14-րդ հոդվածի բովանդակությունից, որով սահմանվում է, որ՝ «Հայաստանի

Հանրապետության զինված ուժերն ապահովում են Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանությունը, անվտանգությունը, տարածքային ամբողջականությունը և սահմանների անձեռնմխելիությունը»:

«Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի սահմանադրական հիմքը նույն հոդվածի 3-րդ կետն է, ըստ որի՝ «Յուրաքանչյուր քաղաքացի պարտավոր է օրենքով սահմանված կարգով մասնակցել Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանությանը»:

Նույնը վերաբերում է «Ռազմական դրության իրավական ռեժիմի մասին» ՀՀ օրենքին, որն ավելի հստակ է սահմանում ռազմական դրության ժամանակ շահագրգիռ կողմերի իրավունքներն ու պարտականությունները, միաժամանակ բխում է Սահմանադրության 119-րդ հոդվածի 4-րդ մասի նորմի պահանջներից, այն է՝ «Ռազմական դրության իրավական ռեժիմը սահմանվում է օրենքով, որն ընդունվում է պատգամավորների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ»:

Կամ, «Արտակարգ դրության իրավական ռեժիմի մասին» օրենքով սահմանվում է արտակարգ դրության իրավական ռեժիմը, որը դարձյալ բխում է, մասնավորապես՝ Սահմանադրության 120-րդ հոդվածի 4-րդ մասի կարգավորման բովանդակությունից, համաձայն որի՝ «Արտակարգ դրության իրավական ռեժիմը սահմանվում է օրենքով, որն ընդունվում է պատգամավորների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ»:

Նման անդրադարձները անվտանգության համակարգին վերաբերող սահմանադրական դրույթներին և դրանցից բխող օրենքներին կարելի է շարունակել, սակայն անհրաժեշտ է կարևորել Հայաստանի Հանրապետության անվտանգության ոլորտում միասնականացված օրենսդրական ակտի ոչ միայն ընդունման անհրաժեշտությունը, այլև՝ դրա իրավական իմաստի և հնարավոր կիրառական նշանակությունը: Անհրաժեշտ է նկատել, որ նման օրենք դեռևս չի ընդունվել, մինչդեռ, կարծում ենք, որ այդ օրենքը հիմք կծառայեր ազգային անվտանգության վերաբերյալ ճյուղային մյուս օրենքների և ենթաօրենսդրական ակտերի ընդունման համար: Դրա անհրաժեշտությունն առավել քան ակնհայտ է. դիտարկելով օրենքների վերոնշյալ ցանկը՝ դժվար չէ նկատել, որ դրանք գերակշիռ մասով, եթե ոչ ամբողջությամբ, վերաբերում են ազգային անվտանգության ապահովման ռազմական բաղադրիչներին, մինչդեռ կան անվտանգության բազմաթիվ և բազմաբնույթ տեսակներ, որոնք կարիք ունեն կարգավորվելու օրենսդրորեն, այլ կերպ ասած՝ «զինվելու» օրենքի ուժով և այդպիսով լրացնելու ազգային անվտանգության ապահովման սահմանադրաիրավական միջոցների համակարգը: «ՀՀ անվտանգության

ՍԱՀՄԱՆԱԿՐՈՎԱԿԱՆ ՂԱՏԱՐԱՆ 1(113)2024

մասին» օրենքը կարող էր դառնալ հիմնարար նշանակություն ունեցող այն օրենքներից մեկը, որը նոր որակ ու բովանդակություն կհաղորդեր «Սահմանադրություն-օրենք-ենթաօրենսդրական ակտ» եռամիասնական շղթային: Դրա համար Սահմանադրությունը տալիս է բոլոր հիմքերը և՛ տեսական, և՛ գործնական առումով:

Անշուշտ, այստեղ չի կարելի թերագնահատել այնպիսի կարևոր փաստաթղթերի նշանակությունը, ինչպիսին են «Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության ռազմավարությունը», «Հայաստանի Հանրապետության ռազմական դոկտրինը», «Հայաստանի Հանրապետության տեղեկատվական անվտանգության ապահովման և տեղեկատվական քաղաքականության հայեցակարգը» և այլն:

Այնուամենայնիվ, եթե Ազգային անվտանգության ռազմավարությունը (2020թ.), օրինակ, որպես իր գլխավոր նպատակ հռչակում է Հայաստանի և ՀՀ քաղաքացիների անվտանգ և առաջանցիկ զարգացման ու բարեկեցության ապահովման համար ուղենիշների սահմանումը, ապա Ռազմական դոկտրինը նախանշում է ՀՀ զինված ուժերի բարեփոխումների ու արդիականացման ուղղությունները հասարակական կյանքի առանձին ոլորտների զարգացմանը համընթաց: Տեղեկատվական անվտանգության ապահովման և տեղեկատվական քաղաքականության հայեցակարգը նպատակ ունի ապահովել ոլորտում առկա սպառնալիքներին ու մարտահրավերներին դիմակայելու, դրանք կանխարգելելու կառուցակարգերը, այն հիմք է տեղեկատվական անվտանգության ապահովման ոլորտում պետական քաղաքականության հիմնական ուղղությունների, գերակայությունների մշակման ու իրականացման համար և այլն: Բոլոր այս փաստաթղթերի իրավական հիմքը կազմում են Սահմանադրությունն ու համապատասխան օրենքները և էապես ընդլայնում են հասարակության իրավաընկալման և իրավագիտակցության սահմանները: Այնուամենայնիվ, դրանք պետք է համարել ուղեցուցային, իրավաքաղաքական հիմնարար բնույթի փաստաթղթեր:

Վերոգրյալն ամփոփելով՝ անհրաժեշտ է նկատել, որ **Հայաստանի Հանրապետությունը աշխարհաքաղաքական իրադարձությունների կիզակետերից մեկն է, նրան նետված են մարտահրավերներ, որոնց դիմակայման համար անհրաժեշտ է ունենալ ինքնիշխան պետության և ազգային հիմնարար արժեքների պաշտպանությանը միտված անվտանգային ամուր համակարգ:** Այդ համակարգը չի կարող արդյունավետորեն գործել առանց սահմանադրաիրավական, այդ թվում՝ օրենսդրական ապահովման, որոնք պետք է գործեն ի շահ անձի, հասարակության և պետության: Իսկ դա նշանակում է, որ ազգային

անվտանգության սահմանադրաիրավական դաշտն ունի առավել ամբողջական և համակարգված դարձնելու անհրաժեշտություն, ինչին մեծապես կնպաստի «Հայաստանի Հանրապետության անվտանգության մասին» օրենքի ընդունումը:

Օգտագործված նորմատիվ իրավական ակտերի և գրականության ցանկ

1. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրություն, <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=143723>
2. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Ազգային անվտանգության մարմինների մասին», <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=189460>
3. Ազգային անվտանգության ռազմավարություն՝ ընդունված 2020 թ., https://www.primeminister.am/u_files/file/Different/AA-Razmavarutyun-Final.pdf
4. Ազգային անվտանգության ռազմավարություն՝ ընդունված 2007 թ., <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docID=31189>
5. **Աթոյան Վ.**, «Ազգային անվտանգության հիմնախնդիրներ»: Երևան, «Տնտեսագետ» հրատ., 2014:
6. **Սեդրակյան Ա.**, «Իրավունք և անվտանգություն» (տեսական հիմնախնդիրներ): Եր., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2015:
7. «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթ, 2007, № 237:
8. «Ռազմավարության և անվտանգության հարցեր», խմբ. Ա. Այվազյան: Երևան, Լուսակն, 2007:
9. **Шершнев Л.И.** Об основах концепции национальной безопасности России // Информационный сборник “Безопасность”, 1996, № 1-2.
10. Государственная тайна и ее защита в Российской Федерации / Под общ. ред. Вуса М.А. и Федорова А.В. - СПб, 2007.
11. **Овчинников А.И., Мамычев А.Ю., Кравченко А.Г.** Основы теории национальной безопасности. - М.: РИОР, 2014, [file:///C:/Users/USER/Downloads/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8C%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/USER/Downloads/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8C%20(4).pdf)

12. **Кикоть-Глуходедова Т.В.** Теоретические проблемы обеспечения национальной безопасности современного демократического государства. - М.: Юнити-Дана, 2015.

НАЦИОНАЛЬНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ В КОНТЕКСТЕ КОНСТИТУЦИОННЫХ НОРМ

Аннотация

В статье рассматривается вопрос правового обеспечения национальной безопасности Республики Армения в контексте конституционного регулирования. Автор представляет некоторые основные законы, входящие в формируемую в сфере национальной безопасности законодательную систему, подчеркивая роль Конституции в этой системе, представляя ее как основной правовой документ в иерархической шкале правовых актов, обеспечивающих безопасность страны.

По наблюдениям автора, для личности, общества и государства угрозы всегда присутствуют, поэтому для них безопасность – это состояние постоянной защищенности от опасностей. При этом следует отметить, что это не пассивное, а активное состояние. То есть состояние, которое характеризуется такими активными действиями, которые обеспечивают прогрессивное развитие личности, общества и государства во всех сферах общественной жизни. В результате система национальной безопасности приобретает сложную структуру, в которой можно выделить составные части и подсистемы. Среди последних автор выделил систему правового обеспечения (правовой безопасности) и пришел к выводу, что, несмотря на проделанную в этой области большую работу, необходимо конституционно-правовую базу национальной безопасности страны сделать более полной и системной, чему во многом будет способствовать принятие Закона «О безопасности Республики Армения».

Ключевые слова: безопасность, национальная безопасность, Конституция, правовая безопасность, опасность, угроза.

NATIONAL SECURITY OF THE REPUBLIC OF ARMENIA IN THE CONTEXT OF CONSTITUTIONAL REGULATIONS

Annotation

The article discusses the issue of legal provision of national security of the Republic of Armenia in the context of constitutional regulations. The author presents some basic laws that are included in the legislative system formed in the field of national security, emphasizing the role of the Constitution in that system, presenting it as the main legal document in the hierarchical scale of legal acts ensuring the country's security.

According to the author's observations, dangers and threats are always present for people, society and the state, so for them, the security is a state of constant protection from dangers. At the same time, it should be noted that it is not a passive, but an active state. That is, a state characterized by such active actions that ensure the progressive development of the person, society and the state in all spheres of public life. As a result, the national security system acquires a complex structure, in which component parts and subsystems can be distinguished. Among the latter, the author singled out the system of legal support and concluded that despite the extensive work done in the field, the constitutional and legal framework of national security needs to be made more complete and systematic, which will be greatly facilitated by the adoption of the Law on Security of the Republic of Armenia.

Keywords: security, national security, Constitution, legal security, danger, threat.

Հոդվածը հանձնված է խմբագրություն 28.02.2024 թ., տրվել է գրախոսության 01.03.2024 թ., ընդունվել է տպագրության 11.03.2024 թ.: